

אוצר מאמר בזורי שני נחמד מז

כן מה לנו לראייה הירח צדוף יום שנה צערב שהוא ליל שלשים ואחד הלא דין הראייה הנראה הירח צדוף יוסכ"ט ואז קובעין יום שלשים לר"ח וזה ענין מצואר ונגלה מאוד: וראייה להרב בעל קול יהודה שהעתיק מצעל יסוד עולם (מכני שאין הכתר הזה מטי בירי כענה) שהקשה על ההצד ועל צעל המאור האורך בשיטתו צענין זה והוא ז"ל השיג עליהם צמאמר ד' פ"ו ועוד שם פ"ב כחצ ז"ל ודע כי צעל המאור גם הוא ז"ל כשהצב צמה שאמר כי על אמלע א"י הוא מיוסד משבון המולדות וכי על הלה המזרח הוא סמוך ראייה הלכנה צמדושה וכדי להעמיד סברתו זאת הארך ליסד ולאמר כי בכל י"ח שעות המזרח הממה בכל יום בירושלים קודם ממה שמזרח ביום ההוא בקצה מזרח וזה שקר גמול ומכורסם ושמוי סדרי צראשיח. וסדר צרייתו של טולד קודם ממה לבי סברתו זאת יאמר כי אם תל רגע המולד המדש קודם ממה יום שנה ע"ד משל בירושלים צידוע הוא פי הלכנה הידשה שלו היא צראייה לפי כן צדוף יום שנה זה בקצה מזרח: ואם יאול הת לל ממלוח יום שנה ואילך בירושלים אז הוא ידוע שאין הלכנה המדשה שלו יכולה להראות צדוף יום זה צמזרחי וזה שבוש גמור הואיל ועמ הראי' לפי הלענה זאת הרי' קדמה נרגע המולד עכ"ל. והרב בעל קול יאודא' כהב על זה שאם כלפי המצר נאחרו הדברים צמזרחי שטייחס לא ידענ' מתי קאמר כי לפי מה שצארנו כוננו למעלה הלכנה המדשה הראה בקצה המזרח יום שנה לשם שהוא ממה יום הראשון צ"י לאחר כ"ד שעות מעה המולד בירושלים ועכ"פ חבי' הראי' אחר המולד ע"כ ואולי בלוח נחטון בעל יסוד עולם צמזרח שלי האעה זאת שנקבע ר"ה צשנה ציום המולד ע"כ לרין שחקדם הראי' על המולד וכאלו הייה הראי' צמחלה ליל השנה צ"ן ואז הדין נוחן שחבי' הקביע' ציום השנה משא"כ אם הראי' צ"ן צמולאי שנה מה יושעע זה לקצוע המועד צשנה: והרב בעל קול יאודא' לא שח לבו לכל זה: ואני כאשר הלנתי הי"ב צדברי הרב הזה מלאהי דבר יוחר מפלוא שהבין שזה שאמר טולד קודם ממה צידוע שגראה סמוך לשקיעה הממה דהיינו סמוך מלפני שקיעה הממה וכמי"ש צפ"ד"ה כאלו אחר טולד וכי צידוע שהראה הלכנה בקצה המזרח ציופסנה לשם סמוך לשקיעה הממה קודם שקיעה ע"כ: ושבו צמזרח צד"ה וכבר נכהלק כחצ ג"כ ז"ל שהרי צשנה סמוך לערב המחיל הירח להראות בקצה מזרח: וכן צדצין שחצב עגד בעל יסוד עולם שזכרה צמזרח כהב שהראי' בקצה המזרח הרי' צשנה: ואולי שלפי הצננה זאת ה"י יושב שהראי' צשנה קודם השקיעה הרי כאלו נראה הירח החלה ליל שנה לענין שקובעין ר"ה צשנה שהוא יום הראי' וזה דבר שאין לו שחר שמעולם לא שמענו שהיא אכשוח ראייה הירח צמחלה חודש לאחר כ"ד שעות סמר המולד בעוד שעדיין השמש זורח על הארץ כי אפי' אחר שקיעה הממש אינו נראה הי"ב צעוד שאזי השמש חזק על החופק אם לא אחר כדי שלים שעה אחר שקיעה וכמ"ש

בר

הרמב"ם צדוף פרק י"ד מהלכות קדוש המודש. ופ"כ בריש פ"א מהלכות קדוש המודש שהראי' היא בליל שלשים שאסאין נראה בליל שלשים אזי ר"ח ציום שלשים ואחד וראייה יום שלשים לפני שקיעה הממה ממן דבר שמי' ואכילו אלו נראה ציום שלשים אחר שקיעה השמש צעוד שלא נראה עדיין רק כוכב א' שהוא עדיין יום לפי דין הורה שזכרו צנמ' ככב א' יום צ' צין השמש צ"ג לילה עכ"ז הרי כאלו נראה בליל שלשים ואחד והמדש מעובר כמו אם נראה צדוף יום כ"ט אחר שקיע'

המועד כשיהיה האחד במועד כפי מקומות מא"י אבל בקריאת ימי השבוע היה להם המועד ביום אחד בעצמו והנה יריעת שבתות ה' ומועדי ה' תלויה בארץ שהיא נחל' ה' עם מה שקראתו

השמש ועדיין לא ילא ככב ליל שלשים שחצב הרמב"ם צפ"ב מ"ה קה"ח דהיינו כאלו נראה בליל שלשים והוא ממשנה דריש פ"ג דר"ה ראיהו צ"ד וכל ישראל וכו' ומה שאמר המצר סמוך לשקיע' הממה היינו סמוך מלאהי' וכלשון הזה מלאה צדברי חז"ל י"ע הסמוך לשנה צן מלכני' צין לאהרי': ואני מושב שלשון בעל המאור גרסלו זה המעוה שחצב צענין זה אחר זכרו כל ההקדמות השייכי' לו חז"ל ולבאר לך הענין הזה הלכני' נוחן לך משל ודמיון צא' מן הימים שאנו קובעין צו ר"ה כשאלו קובעין אותו ציום השנה אינאט קובעין אותו עד שהיא המולד בירושלים קודם ממה יום השנה ואומה השעה היא בקצה המזרח החילה ליל שנה וכו' ואחר שהלך הלכנה כ"ד שעות אחר המולד היא החלה דקחה והוא שעוד המדוש הנראה מלאה הלכנה נראה צמדושה ליושבי קצה המזרח צדוף יום שנה לפני שקיעה אור הממה עכ"ל כמד' מה לו שקדם שקיעה הממה קאמר. והרי כלשון הזה כחצ שם למעלה מזה שצין הען שולט לראות הירח עד שיגיע המזרח ליי"ב מעלות וזה יחרון מהלך הירח על הממה צכ"ד שעות וכן האור פושט על פני' עד שחצב העין שולט עליו לראותו קודם שקיעה אור הממה עכ"ל: וטוננו צום שמכני שאין שהוא רב לראות הירח צמחלה המודש אחר שקיעה גוף הממה מפני שהירח שהוא קרוב לו אז שוקצ אחריו מהרה מלבד שצכדי שיעור חנועה גגל היומי ציי"ב מעלוח שהוא כמו ד' חמשי שעה אחר שקיעה גוף השמש: ובהוד שעור הזה עדיין אור הממה נפרש על החופק צענין המפורסם צגמזרח שצכדי מהלך שלשה וריבע עדיין יום צכ"ס צמה מדליקין וצכדי הלוד ג' חלקי מיל אחר זה יאזח צין השמש עד שצדי מהלך ד' מילין עדיין אינו נאכסאוד השמש מן האופק לגמרי והוא לכל הפחות שעה וחמש שעה ולכ"ז לרין שיהי' נירח שיעור מורגש כ"פ צעה ראייהו עד שלא יקסיד לו אור הממה הנשאר עדיין ולולי זה כבר הי' הירח נראה צפחות משעור הזה הרבה אכפס צמחלה המודש צעה הראי' עיס ששקע אור הממה לגמרי כבר שקע הירח עלמנו ממחה קרבה לשמש אז וזה מצואר: והנני חזר לענין הראשון ואומר שצדי ליישב צדרי המצר אין לנו אם לא שנאמר שקד קבלו חז"ל למזרח על ראי' כוז צגולה לצצוע ציום המולד ול"ע: חלוי' צארן: כלומר כל המצבוח מן סדר היומי וחמני המולדות הכל נאשבים לפי מלכ א"י כזכור: עם מה שקראתו צצירק מה שקראה צככרי היודש ושאר הכרים וככו' צמזרח זה סוף סי'

א

א"ל וכל אשר למד המלך החורה וסכרי הנביאים לקח המלך
 חסד הכהן לרב לו וכו' שאל אורח שאלות עבריות ולמעלה מזה
 אחר שקבלו החכמים והספדים מכל הארצות : לאשר נקראה וכו'
 כלומר, לאותן החכמים אשר א"ל נקראה יר קדשו כמה שנאמר
 רחמנו ה' אלקינו והשתחונו להר
 קדשו (ההלים ל"ט) : והדום
 רגליו הביח המקדש נקרא הדום
 רגליו כמ"ש ולא זכר הדום רגליו
 ציוס חרון אפו (איכה ב') :
 ושער השמים כמו שאמר יעקב
 אין זה כי אם בית אלקים וזה
 שער השמים והוא הר המורו'
 מקום המקדש : וכי מליון הלא
 מורה פסוק הוא (בישעי ב') :
 ומה שבי' מזריות לאבות לדור
 צה' הקב"ה ה' מורו את האבות
 שידורו בא"י כמ"ש באברהם לך
 לך מירדך וגו' ונאמר ההלך
 צלחן לארכה ולרחבה וגו' וביצחק
 גור צלחן הזאה וגו' וכן ביעקב
 כאמר שוב אל ארץ אבותיך
 ולמולדתך ואחי עמך : והיא
 צדי עכו"מ אע"פ שהיא ארץ צדי
 עובדי כוכבים ומזלות עכו"מ נלשו
 לדור צה וכמ"ש מו"ל צשילה

כחוצות לעולם ידור אדם בא"י בעיר שרובה עובדי כוכבים ומזלות
 ואל ידור צה"ל ואכלו בעיר שרובה ישראל : והכנסת נבי
 הצדיק' ה' מוסקים ואזהבים אותה מלשון נכסף נכסכה אל בית
 אביך : והעלותם עלמורה א"ל כיעקב ויוסף כמ"ש יעקב שספק
 צידו שיעלה יוסף בא"י לקברו לזה להעלותו שם היכף אחר מותו
 ויוסף שלא ספק צידו ללווח על זה לכל הפחות בקש שבעת
 ההקדוה יעלו עלמורהו לח"י : וחכמה משה לראותה משה רבינו
 ע"ה כל הפלו היה רק לראות הארץ הזאת ועל זה התמנן כמ"ש
 לעבדה כל ואראה את הארץ הטובה וזאת ביה עיקר בקשתו לא
 שיאריכו ימיו חו שיאכל מדי' : ומכנה ממנו וכו' קאף כלומר
 חזה מצואר שזה ענין גדול ומרמז מה שמתחזה זה כהרעם משה על
 ישראל בחומרו ויהעבר ה' כי למענכם אשר בעבורם הגיע לו
 ענין הכלע אשר לא זכה לראותה : ויראהה לו מראש הכסנה
 וכו' הסד : ר"ל שמתה שהשיב לו הש"י עלה ראש הכסנה
 וגומר מצואר שיעקר בקשת משה רבינו עליו השלום היתה לראותה
 בענין שיצא שמה ומש ומכנה ממנו אך נעשה לו חסד לראותה
 מראש הכסנה הרי כמה הוא דבר גדול : פרה והודו כורש
 מלך פרס ודריש מלך הודו וכו"ש בתחלת עורף כה אחר
 פורש כל ממלכה הארץ נתן לי אלקי השמים ואוהי פקד
 לבנות לו בית בירושלים : עוד שם סי' ו' מזכר איך פקד דריש

מלך מדי על בני הבית . ואיך לזה ליתן להקריב קרבנות צבית
 המקדש כמ"ש ומה משכן ר"ל ומה לריבין ובני מרין ודכרין
 ואחרין לעלות לאלהא שמי' וגומר עד די לאון מהקדיבין . נחמין
 לאלה שמי' ומללין למי מלכא ובטהי : ויון כמו חלכסנדרוס
 מוקדון כמו ביוסופין סדר ה'
 מהכבוד הגדול שעשה לחנניא
 הכהן הגדול ואיך נתן לו הרבה
 זכב לצדק הבית הקדוש בירושל'
 וכן במאמר שלישי פ' י"ז זכר
 היוסיון מהלמי מלך יון מהכבוד
 והגדול שעשה למכמי ישראל ושלח
 מנחה אל הכהן הגדול בירושלים
 ובפ' כ"ח מאמר ד' מספר מן
 הקרבן והמנחה שלש אנטיוכס
 הראשון להורקוס בנה הסוכות
 וזולתם כמו קברי רומי כדור הב'י
 המקדש כמו ביוסיון ג"כ : ואם
 היו מזיקים בחוקים אחרים :
 אעפ"י שהמלכ' הכזרי' לא שמרו
 את החורה אבל ה' להם חוקים
 אחרים : מלבד שהיו מאמיני'
 באלקי השמים עכו"מ היו מנעלים
 ומנשאים את בית המקדש :
 מפני שלא קבל איתם הגמום
 האמיתי : כלומר החורה

לא קבלה אותם לא נחנה
 ישראל בלבד . עם העדר הראות השכינה עליו כלומר אף שהשכינה
 נעדרת עתה עכו"מ מרוממים אותו : ושכל האומות מוגגים אליו
 מהנעשים אליו : ומחאזים לו מלשון ויהונו ויטעו כשגור כי כל
 האומות מהאזים שהעלה ח"י בגורלם ומושבים חמיד איך לנשבה :
 וזלמיס מפני גלוהו ולהגט מלבד אכמתו שטובד הגלוה ימנע
 אורחו לעלות ולדור שם מצלי ציאה הגואל צ"ב אשר צרום שפתי
 ימיה רשע והוא ימילה אוחטו אמן אמן .
 כא מה שיוזמן לך מדבריהם . ר"ל שלא ינערך להזכיר לו כל דברי
 חו"ל מספר מעלות ח"י רק מה שהוא זכור עכשיו והיוצר
 שקול אצלו :

כב אמר הכוזרי השמיעניקצ' מה שיוזמן לך מדבריה'
 כב אמר החבר טמה שאמרו בענין זה הכל
 בעלין לארץ ישראל ואין הכל
 מוציאין ודנו האשה שאינה רוצה לעלות עם בעלה
 לארץ

כב אמר הכוזרי השמיעניקצ' מה שיוזמן לך מדבריה'
 כב אמר החבר טמה שאמרו בענין זה הכל
 בעלין לארץ ישראל ואין הכל
 מוציאין ודנו האשה שאינה רוצה לעלות עם בעלה
 לארץ

ז ה ל צ י ב

ס פ ר

חזון איש

קונטרס

שמונה עשרה שעות

יבאר דעת כל הראשונים ז"ל
דהיום מתארך מירושלים למערב
עד י"ח שעות

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ח

פטיק ירושלים חובבי"א

שנת תשי"ג לפ"ק

דפוס "חורב" ע"י פאגי

בס"ד

ספר זה נסרק ונעבד ע"י
"יודאיקה אימג' אוצרות התורה בע"מ".
ניתנת רשות ל"היברא בוקס" שע"י חיים רוזנברג
להכניסו לאתר ולהפיצו לצורך שימוש אישי בלבד.

וזאת למודעי

אין רשות לאף אחד להדפיסו או להעתיקו
בכל אופן שהוא או בכל אמצעי שהוא
בין בחינם בין בשכר בין ליחיד בין לרבים

ניתן להשיג עותק מספר זה ועוד ספרים

וכן התוכנה **אוצרות התורה** המשולבת

(בשילוב אוצר הפוסקים)

אצל:

בית ספריית מורגנשטרן

רחוב רבא 14 ת.ד. 3620 אשדוד

טלפון 08-866-0821 פקס 08-866-5059

OTZROT HATORAH
THE MORGENSTERN LIBRARY
14 RAVAH STREET
P.O.B.3620 ASDOD, ISRAEL
Email- kidosheypolin@bezeqint.net

This sefer has been provided by
Judaica Image OTZROT HATORAH for individual use only.
All rights reserved by Judaica Image OTZROT HATORAH.
Permission is only granted to Hebrew Books Org.
No Permission is granted (in any form to distribute these books)
to anyone else even if they don't sell them.

ס פ ר

חזון איש

קונטרס

שמונה עשרה שעות

כאשר יצא לאור ס' בשם „היומם בכדור הארץ“ ובו קובע שירושלים הוא המרכז, ומירושלים ולמזרח י"ב שעות השתנות היום, וכן מירושלים ולמערב, וכאילו זו דעת כל הראשונים, ובאשר הדבר בהסך גמור, שדעת כל הראשונים שמירושלים ולמערב י"ח שעות ולמזרח שש שעות, נתחייבנו לפרש הדברים.

א

תחלת הדברים כמובן לפרש דברי ר"ח — ובאשר יסוד דבריו מורכב מיסודי הכוונה ומיסודי העיוניים הדקים וכאלוים של הכוונה בסגרת כגמי ואשר לחזות נוטע דבריו דרושכ השקפכ כפולכ משני חוגים כזכריס יסד, מטריחיס לחננו אח הקורא כשקפכ זו כשכיל לבוא לכשקפכ כככירכ.

(א) **תוכן** דבריו ז"ל שנאמר הלכך בסוד העיבור שאין לקצוע יום ר"ח אלא שיכ"י בולו אחר כמולד, אבל נאמר כזכ חוספת, ככיות שאלות ר"ח נוכגת בארץ ובח"ל וא"כ קדושת יום זה הוא ככל כיקף כדור הארץ, וככיות שכחלח כחארץ הוא כקלכ כמזרח ונמלא שיש נקודכ שכחלח כיום ככ באיחור י"ח שעות מירושלים, נאמר כהלכך דכל שצנקודכ כמאחרת יכ"י כל כיום אחר כמולד סגי כזכ, ורשות לנו לקצוע יום זה ר"ח אף שבירושלים לא יכ"י רק ו' שעות של ר"ח אחר כמולד, ובאשר כקו כמנדיל כין כל כיום [כלככ כחדשכ] וכין אין כל כיום, [כלככ כחדשכ] כנקודכ כיותר מאחרת מירושלים, הוא כמולד חלות כיום של ירושלים, שאס כמולד אחר חלות לא יכ"י כל כיום מן כחדש כנקודכ כמאחרת, ואס כמולד קדס חלות כל כיום מן כחדש כנקודכ כמאחרת, נופל כעכ כחשכון שאלכ כזמן שכמולד

שכמולד צמח דיוק מכו? ושאלות כאלה מלויות צחלמוד צכלכות רבות וכלן כוכרע הדבר לסומרא דמולד מלות דדיוק נחשב כאלו כיום נקודכ במאומרה אחר כמולד ולפיכך נקבע ככלכ שאין קונטין ר"כ גיוס כמולד אלא אם נולד רגע קדם מלות.

כ"ב חכש לב יצין שאין כאן ממדה כחכמה לבקש שטם לבקו כמדיל צין כל כיום מן הסדש לאין כל כיום מן הסדש שיסוד הכלכ על נועס סכמה כחשבון כיוולר קו שכלי בלא שטם. ונזמן שכשכל מחפנג צזיו כחכמה ומנעיס זמירות, מכ יוכל לכחחרות עם אלה כמחפשים לו שטם צידים ממשות.

ב) עווד לריך לפרש דחואר "מרכז" משמש לא רק צכדור אלא גם צשטם עגול, ולא רק צשטם עגול אלא גם צשטם ארוך וקלה, וכל שאנו קונטעיס נקודכ צחמלע כשטם שכל כקוים יולאים ממכ ומכוים את כשטם, מכניס אנו את הנקודכ טצור ומרכז.

ועוד אנו לריכיס לכוסוף כי שטם כעליון של כארץ כוא עיקר כישוב משום שנחמלעו במקומות כמקודשות ציוחר א"י וירושלים וכו תחלת כישוב צשטח צריחת כעולם וכו ישב ארס כרשאון ולפיכך משמשים כרצב פעמים צשס מרכז כישוב על ירושלים צבחינת מרכז שטם כעליון ולא על מרכז ככדור, ועוד כשיצות מיוסדות מיפדים לו לשטם כעליון, וכישוב כחחחון צכלל א"י כים נחש.

והננו חוזרים על דברי כיסוד עולם שאומר מפורש שכחחלת כיום לכקרא צשמו כוא תחלת כמזרח וכיבז טעמא ששס נולד אור כראשון ככחחחילכ כחמה לכקיף מטצור כים, כרי מפורש ששס תאריך כיום, וכמש"כ על כרז"כ וככוזרי שכל כשבוש וכצלבול צא לכס לפי שחשצו כי כחחלת קביעת כל יום מימי כשצוע כוא ממקום אחר ולא מקלכ כמזרח, [ובס' כיומס כחצ דר"ל מקלכ כמזרח כיינו טצור כים וקרי ל"י קלכ כמזרח מפני שכוא קלכ כמזרח של כעולם, וכוא מתמיכ, ביסוד"ע שמאריך כל כך לבאר באר כיטב דצר דצר על אפנו, וכל עיקרו לפי דברי כספר לפרש דכחאריך כוא צטצור כים ולזכ כוא נושא את נפשו ואשר לזכ כיכ ראוי לקצוע פרק שלס, אין רמז ורמזיכ מזכ וצכל דצרו מזכיר רק את כישוב כעליון טצורו וקלותיו, אשר אין לו שום קשר צמכ שחולק על כרז"כ, וכחמח כיסודית שחולק על כרז"כ נעדרת עד שצכוף דצרו כיים ולא מקלכ כמזרח ולא כחצ כאן חיבת ישוב [מפני שכל דצרו כס על מזרח כישוב] וכזכ סמך שיטמוד צזכ מנין כדורות כצאים שיפרשנו דכונחו על מזרח כעולם וכוא טצור כים וכיבכ דיק על דיק עד ישכלל כוכלן].

ועוד דנקושיותיו על כרז"כ כוא צוחצ ששואל לכס כמקום שמקלכ כמזרח עד ירושלים מכ דינו, שאס כס מקדימים לירושלים א"כ כס מכחישין את עלמן צמכ שאמרו די"ס שעות מאחרין קלכ כמזרח, ועוד מכחישין את עלמן צמכ שאמרו דמירושלים כחחלת כיום, ואי כונח ביסוד"ע לכבריס סנרת י"צ וי"צ ולא י"ס וש"ס, וכוא ג"כ מפרש דקו כמדיל צין יס ליבשב כוא כחאריך כחולף לדעת כרז"כ, א"כ מאי קשיא ל"י דשפיר איכא י"ס שעות מירושלים

מירושלים ולמערב עד בקו למדול וגם מירושלים מחסיל כיום מירושלים ולמערב עד בקו, אלא שמקלכ המזרח עד ירושלים נטפלין אל ירושלים ולבקדים לכ כדי לשנות בזמן מירושלים שובתה, אלא עיקר קושיחו מפני שפירש שכיבשה עלמה מתחלקת וכגון שמעלב אחת בקלכ המזרח מתחלפת, ולזה קשיל ל"י אחרי שמירושלים עד קלכ המזרח מקדימין ע"כ מקדימין כל יושבי המזרח עד הקלכ ולא שייך עוד לקבוע מקום כיבשה שמאחרין י"ח שעות, ועוד אס מירושלים בתחלת כיום ומאחרין י"ח שעות אחרי ירושלים אף כיבשה בקלכ המזרח, א"כ אין כאן טעם ששטח המזרחי לירושלים נטפל לירושלים דא"כ כל כיבשה מקדמת, אלא ל"ל דיש מקום בקלכ המזרח ששם מתחיל כיום, א"כ אין בהתחלה מירושלים אלא בקו התאריך בקלכ המזרח באמצע כיבשה, וכן מה שבקשה דלא יתכן דשני שכנים זכ אלא זה יתחלקו אין קושיחו אלא אס פניכס כיבשה אצל אס אסד כים ואסד כיבשה לא קשיא וכמו ששניכס כים לפי דברי הספר, וע"כ דכיסו"ע מפרש דכרז"ה מוכרס לחלק את כיבשה לקו התאריך ועל זכ יסובו כל בקושיות, וגם מעיקר הסגנון ששואל לכס מה יאמרו בשטח האמצעי שמקלכ המזרח עד ירושלים מבואר שכל מוכרסם ליתן מקום כיבשה ל"ח שעות, שאס בעיקר הנידון של י"ח שעות הוא נלחם עמהם אין כאן ספק בדעתם שכרי אין מקדימין אלא י"ח שעות, וע"כ דהשטח שמקלכ המזרח עד ירושלים מקדימין ומה ספק יש בדבר, אלא דקשיא ל"י א"כ לא נשאר מקום לבני אדם שפושין ר"כ אחר י"ח שעות, וכל מניחיס מוקום כיבשה ל"ח שעות, ומשום שכול דבר כסחר מני' וכו' נופל בו שאלת ממ"ג.

ג) ואמנם בדברים פשוטים והכל כולך אל מקום אסד, כי קושית כיסו"ע על כרז"ה וככחרי פוא שבלשונם נתנו להקו שטח וכחילו יש פיר בקלכ המזרח ששם עושין בני אדם ר"כ שלהם כו"ס שעות אחר ירושלים, ודבר זה ודאי עוש' בלבול דא"כ לריך לומר אחת משתי אלה, או שבתאריך מתחלק מירושלים או שיש קו על הישוב המתחילף את התאריך, ושני אלה אי אפשר לקיימן וזה מבואר בכל דברי כיסו"ע, ולפי שבעיקר שקו המתחילף את התאריך הוא קו החולק את הישוב מן כים וא"כ אין על כיבשה נקודה מאוחרת י"ח שעות, א"כ לא יתכן לקיים פירוש כרז"ה ובכחזרי צבוגיא דר"ב, ואמנם אין זו ערכא ושפיר י"ל דא"ל לקו זה שטח וא"ל שיכויו בני אדם עושין שם ר"כ, אלא די שכתמה קובעת גקודה כזו וכמש"כ לעיל, ובעמק הכניח של הכלכל אצרא זו קרובה, שטיקרי הכלכות אלילות ורק ע"י למלום אחר למלום כס משמשים גם בעולם המעשה.

ומש"כ כיסו"ע דמלך הכריחכ נתחייב לחשוב כיום ממזרח ומלך התורה הוא ממערב, כיינו שאס כיה כלילה כולך אחר כיום יכ"י בקלכ המזרח התחלת השנה בזמן שכתמה בטבור כים ואסף כיום בזמן שכתמה בטבור ובסוף המערב התחלת השנה כשהמה באמצע הארץ ובסוף השנה כשהמה באמצע הארץ, ולפי"ז כיו כלים ז' ימי בראשית בהקפס ז', כשקלכ המזרח התחיל בקר של יגס ראשון, אצל לכל הישוב לא כיו עדיין ז' ימים כסדרן, אלא נשלמו כששנה כתמה לטבור הארץ הקפס שמינית ואז כיו לקלכ המערב ז' ימים כסדרן, אצל מלך התורה שכיום כולך אחר כלילה כותמל מנין

כימים במערב וכשחזר כחמה לטבור כים זכקפכ זי נשמו זי ימים שלמים לקלכ במערב, ולקלכ במזרח עדיין חסר זי ימים כסדרן ויוס ראשון של קלכ במזרח כיה חסר לו לילכ וכשקטע כחמה אחר י"ב שעות כלכ יוס ראשון. ומש"כ ונתחייב שיכ"י סוף קריאת כל יוס מימי השבוע כלכ זקלכ במערב דכרגע הזכ כוח צרגע של מולד בעולם וכשחגיג כחמה ציוס כשפי נוכח אמלע כישוב אז שוקעת זקלכ מזרח חסלכ ויתחיל שס יוס השבת לכקרא בשמו תחלכ לפי הסכמתנו, ר"ל מלד בכריאה כיה ראוי שיכ"י כלילכ כולך אחר כיוס שכתחלת בעולם [כיינו קלכ מזרח כישוב] כיה זכויות כיוס, אזל לפי הסכמתנו כיינו הסכמת המורכ [וכמש"כ צסוף דבריו, ולא כמו שפי צספר הסכמת עלמו דלא ככרז"כ] שכיוס כולך אחר כלילכ כוי בענין זכיוסוף דכשכגיגע כחמה לטבור כים זכקפכ זי נשלס השבת זקלכ במערב וזקלכ במזרח לא כיו זי ימים כסדרן אלא יוס ראשון כיה לא יוס. ולא לילכ וכלילכ כאחרונה של הקפכ שזיעות דכיינו זכילוך כחמה מטבור כישוב לטבור כים היתכ כנר לילכ של חול לקלכ במזרח, וכיינו דכיים זמאמר כנא צסוף דבריו אלא שמעמד מרכז כחמה זכתחלת כל יוס ויוס בשמו לפי הסכמתנו לנוכח אמלע בארץ ומעמדו צסוף גכול קריאתו כוח נוכח אמלע כים ר"ל אחרי שסכמתנו שכיוס כולך אחר כלילכ מתחיל לכיות על כישוב [כיינו כדור כעליון] קדושת השבת כשחמה זטבור בארץ ואז כותחל קדושת שבת זקלכ מזרח וכלכ יוס השבת זקלכ במזרח אחר כ"ד שעות כששכ כחמה לטבור בארץ ועדיין יוס השבת נמשך י"ב שעות זקלכ במערב ויכלכ קדושת השבת מכל כישוב כשחגיג כחמה לטבור כים, וכיינו דכיים זמאמר כנא כוי יודע כי שני דברים עקרים אחיתים אלה נפרדים זה מזה בענינם, מכ שזרנו תחלכ שנוכח טבור כים מרכז כחמה זכתחלת כילירכ וכרגע ככוח תחלת כיוס וראשיתו למנין בעולם כוח דבר אמת מלד עלמו כוי ומכ שאמרנו עתכ כי נוכח אמלע כישוב מעמד מרכז כחמה כשיתחיל כיוס לכקרא בשמו כפי הסכמתנו כוח ג"כ אמת לא מלד עלמו אלא לפי שסכמתנו למנות ימי השבוע מערב עד מרב, ר"ל מלד כמליאות ראוי למנות כיקפים ומטבור כים כתחילכ כחמה לכקיף וכיה ראוי למנות כתחלת כיוס מזקר שקלכ במזרח כתחיל זשימוש זקר חסלכ, אזל מלד כסכמת הכלכ נחשנו י"ב שעות כיוס של קלכ מזרח ליוס שלס וכותחל תחלת כיוס מערב, ואחרי שכיוס במזרח מקדים למערב כוי כתחלת יוס כשכחמה זטבור בארץ שאז תחלת כלילכ זקלכ במזרח.

ובר מכ שפירש כו צספר מוזר וקשכ לכזדקק לכס, ואין זכר זכרי כיוס"ע למזרח ומערב של כספה, מטבור כים עד טבור בארץ, ומטבור בארץ לטבור כים, אלא מזרח כישוב ומערב כישוב זכר זכרי, ומעולם לא עלתכ דעתכ של ראשונים סלוקכ זן שכספר מיסס לכס, וכל כדברים נליזכ משונכ מכפשטות כגמורכ.

ומה שקורא כיקף כחמה מטבור כים מזרח כיינו זכרי חמכ כמתחילים לטייל בשעה שכחמה מתחילכ לכקיף מטבור כים וזכרים אלה מתחילים לכזכיר זקלכ במזרח ומטיילים ומזכירים עד שחבוא כחמה לטבור בארץ, ונמלא שכטיוול של אור כחמה כלי מעלות שמקלכ במזרח עד טבור בארץ ככל כולך

כולך ומזריח על הישוב דכשכחמכ החחילכ מטצור בים החחילכ לכזכיר את המזרח וכאור כולך וגדל עד שכחמה עלמה מגעת לקלכ המזרח ואח"כ מחמעט מעט כאור כשכחמכ עונרת למערב חבל עדיון אין כאן שקיעה עד שחגיע החמה עלמה עד טצור כארץ ואז שקעה החמה מקלכ המזרח ונמלא מחחלת כזריחה עד חחלת השקיעה י"ב שעות, וכיינו דלי מעלות מקלכ המזרח עד טצור כארץ נקרה מזרח, ונמטצור כארץ עד קלכ המערב מקרי מערב, שכחחל אז לכעריב קלכ מזרח וכאור יכלכ לגמלי כשחגיע החמה לטצור בים ויכולק כאור מקלכ מערב.

ד) והנה כספר חופש כי ציאר כסוגיא דר"כ הציאו לכרז"ה לסדע את כ"ח שעות, וכל זה אינו חמת אלא זה מוסכם ומקובל צפי כל ראשונים ז"ל דכחחלת ביום מקלכ המזרח, וע"ס המקובל השכיל כרז"ה לפרש כסוגיא, ואם יש חולקים על פירושו כסוגיא אין זאת אומרת שחולקים על חארין ביום, שכרז"ה מספר זה דבר מקובל כבקדמכ לפירוש כסוגיא.

והנה כספר סוכס קושיות על כרז"ה, ואמנם אין ככרעת בדין חלוי צישוב כקושיות, דכל כקושיות שנעולם לא ישנו את כדין כמוסכם מכל כראשונים, וכר"ן וכריטצ"א כחידושיכם כסכימו לכרז"ה גם צפירוש כסוגיא, וא"כ מצואר הדבר גם כגמ', ואמנם אין חנחנו בני סורין מלפרש גם צמב שנתקצו כדנריכם.

שאלה א. מה קדושכ צלין לקצוע צכ כחארין, לק"מ שכרי פירש כיסו"ע שסס כחחלת כילירכ, שס כחחיל ביום ולא לין היא כמחחלת, אלא קו כמחחיל כיצכ צשעה כעליון הוא כמחחיל.

שאלה ב. אינו חשיבות יש לא"י ולירושלים ככחחלת ביום שכזכירו, לק"מ שישוב כעליון היא חשיבכ חשוכה צפ"ע וככשקפכ על ישוב כעליון ירושלים כמרכז וכקוין כנמשכין מירושלים מחחילן לכשווח עמו וכני כמזרח אין מחקדמין רק ו' שעות וכני מערב אין מחחחין רק ו' שעות, [וכבר כקדמנו זה סק"צ].

שאלה ג. מוזר כדבר לחת ג' רצעי כדור העולם למערב ורצע למזרח, לק"מ וכי עסקה כאן כחורה בקלבי ארץ מזרח ומערב, כלא עסק כחורה לחת חורכ ומלכ ללרף את כבריות, ונאמרכ ככלכ דכחחלת בימים לענין שנה וי"ט ושאריו כבלכות, כחחלת ישוב כעליון.

שאלה ד, היא ככלל שאלכ ג.

שאלה ה. למכ כעלים כרז"ה לפרש מה משפט רצע ככדור מלין עד ירושלים, כ"ז הוא לפי מה שפירשו כיסו"ע שנותן ללין שטח, וא"כ כשחירו דבר מוזר שיש קו חולק כחחלע כיצכ ולא פירשו כיכן הוא כקו, חכל אחרי שגס כונת כרז"ה כדעת כיסו"ע אין כאן קושיא וכן הוא ככדיא כראצ"ד שכרי כחב על דברי כרז"ה דובר ידוע הוא דמנין בימים מן כמזרח, וכיינו כדברי כראשונים שכניא כיסו"ע, ומצואר כראצ"ד דלא ככיסו"ע כדעת כרז"ה אלא כמש"כ.

שאלה ו. שני שכניס זכ חלל זכ וכשנה מחחלפת לכס, גם זכ על יסוד שכרז"ה נותן ללין שעה, חכל למש"כ לעיל דעת כרז"ה כדעת כיסו"ע.

ביסוי'ע וקושיא זו שחקשכ ביסוי'ע על כרז"ה מכריח דדעת ביסוי'ע דקו כחאריך הוא קו כמדיל בין יבשה לים דאי בטבור כים יתכן שנים על כאניח ולזכ שנת ולזכ חול, ומיכו אין זו קושיא מכרעת.

שאלה ז. שאין להקו שטח, וכבר נתבאר לעיל.

כ) והנה יסוד בדבר דכתחלה כיום הוא נחלת מזרח ישוב כעליון, אינו מסתמך על פירוש כרז"ה וככוזרי בסוגיא אלא מיוסר גי'ע דברי

ביסוי'ע נשם כל כראשונים, וכס לא בזכירו ל' מעלות אלא תחלה כמזרח, ואדרבה אם יבזיין ל' מעלות יכי חאריך כחולף באמלע כישוב חכ שביסוי'ע מרסיק תכלית כריחוק, וא"כ איפוא כל ישוב כעליון למזרח בין נגד ירושלים ובין כקלוות כמאריכים למזרח כמו ארץ סיביר כולם מקדימים לירושלים, וכים וכאיים מאחרין, וכישוב שמירושלים עד שנחאי נחשב לישוב כעליון בכל רמבו לדרום ולצפון, ואף איים כמחפלים הם בכלל ישוב כעליון וכאילו הם מחוזרים, ולכן ארץ אוסטרליה בכלל יבשה כעליון ובליטתה למזרח כדון בליטת סיביר, וכל מה שטען כספר שכוא חמכון על תמכון כבר נתבאר שאין כאן חימא כלל, אלא שטח עליון נידון בפ"ע וכמש"כ לעיל, ולא זכות ל' מעלות יש כאן אלא זכות כישוב לוקם לו כרוחב.

ובראה דמושכין קו מקוטב לפוני לקוטב דרומי וכקו עובר על ירושלים, ועוד עושין קו מקוטב לפוני לקוטב דרומי ועובר על קלכ כמזרח, ורנע ככדור שבין שני כקוין באלו הוא כמקדים לירושלים, וכל יבשה אשר תחלה ברנע כדור כזכ אף שיולאכ למזרח חוץ מכקו מקדימה, וכמתחילכ חוץ מקו כמזרחי מאחרת.

ו) ערך יש טענה שמירושלים עד שנחאי סכר מעט מלי מעלות בזמנו, ושאלכ זו אינה שאלכ על עיקר קביעות כחאריך בכתחלה כמזרח שכוא ע"פ ביסוי'ע נשם כל כראשונים, אלא ביחוד על פירוש כרז"ה וככוזרי כגמי דקצטו על זכ נולד קדם תלות ולאחר תלות, וכבר כתבנו שאפשר שנשטף מעט מן כיבשה וכספר שואל ומני'ל זכ, ואין זו שאלכ דלפי כרז"ה בלא זכ תיחא כסוד כעיבור שכוא כלמ"מ וא"כ נקבע כדבר דמירושלים עד שנחאי עיקרו ל' מעלות וכים שטף מעט מן כיבשה, [ולשון כספר שם שכ' בלשון ממ"ג אם כמקום הוא סוף קוריאה כו' יש חימא שאין כאן מקום לשאלת ממ"ג דבלא יסוד בכלכ שאם נמלא נקודכ אחת על ככדור שר"ה שלכ לילכ ויוס מן כסדש כגי כזכ לקצוע אוחו יוס ר"ה, ויש כאן רק שאלכ אחת אפי' נולד אחר תלות יכי לילכ ויוס מן כחדש] או שנקבעו י"ח שעות מפני שכדור כן בקירוב ופעמים נקבעת ככלכ כן כמו שקבעת ככלכ למחשב זכ שיש כרנבו אמכ כקפו ג' אמות, אף שאינו אלא בקירוב, ומפני שטבע חוף כים לכשתנות פעמים ככפך מקלת ארץ לים ופעמים לכיפוך וכמש"כ כרמב"ם פ"ד מכ' יסכ"ח כ"ב [ומ"ח בעיר דגס א"י משתנה לפעמים כדאמר גטין נ"ז א' ארץ לבי כתיב וממילא מאחרך מירושלים עד קלכ] לכן קבעת ככלכ י"ח שעות.

ז) והנה כתב עוד כספר ראיות מס' כעיבור דחאריך כיום סולף בטבור כים וקראו שלשת ראיות.

א. לשון ראב"ח וכסחמכ עולב וזורחב בקלכ פלח מזרס ביה נראית לכל כשוכניס בחלח פלח מזרח בחרץ [פירש בספר שעולב לטזור ביה חכ קלכ פלח מזרח, ואף חס כן הוא פירושו אין זו ראי' על חשבון הימים של מלות החורב, שמלות החורב היא בטבעה כטבע הסכמכ וכשם שאפשר להככים על חשבון החאריך מקלכ כמזרס, כן אפשר שנקבע כן גבלכב ואין הככס זקוק לתח כבוד למליחות הכדורית, ואפשר לו לקבוע כסכמתו בטעם העליון ולקבוע החאריך בקלכ כמזרח ואין ל"ל שאין מלות החורב זקוקות לקבוע חאריך החולף בטזור ביה, אלא חארי שכוחמל ביוס זמטעה זראשית מקלכ כמזרס הוא החאריך שבסכימכ עליו תורב, אבל יש רשות לתוכן לקבוע כמזרס עד טבור ביה ולשמע בלשון חזכ, אבל מש"כ ראב"ח כסכמכ עולב וזורחב בקלכ פלח מזרס היינו שזורחב בקלכ פלח מזרס [ולא שעולב בטזור ביה, וכמו שקדם דמזרס עד מערב ק"פ מעלות, וטזור ביה לא נקרה מעולם פלח מזרס זל' ראב"ח והכל על עיקוס פירוש בפשוט] היינו שזכרי החמכ מגיעות על קלכ מזרח הישוב, ופלח מזרס כראשון הוא ג"כ בחרץ ור"ל שבחמכ זורחב עליכס וכיה עלמכ נראית לכס מרחוק], פחז עוד כשבחמכ עולב עוד מפלח מזרס עד שביא נראית גזוכב על חארץ בקלכ פלח מזרס ט"ו חלקיס [ר"ל בקלכ פלח מזרס של ישוב נראית החמכ גזוכב מן חאופק ט"ו חלקיס] ביה נראית במקומות כרסוקיס מראש פלח מזרס ט"ו חלקיס בו [כאן מבואר דקרי פלח מזרח הישוב פלח מזרס פחס וכן מבואר עוד בסמוך בלשונו שבספר מוסיק בו חיבז הישוב].

כתב עוד ועל בענין חזכ הוא הולך עד שיבוא אל שוכני קלכ כמערב, וכהי כסמכ מתרסקת מפלח מזרח כל ק"פ חלקיס מפלח ברקיע שבס י"ג שעות וכחמכ בעת כיהא שוקעת מעל קלות כמזרס וכוא חלחל כלילכ לכס וזורחח על חגשי קלות כמערב וכוא חלחל כלילכ לכס עג"ל זבעתקכ, ויש כאן ט"ס ור"ל וכוא חלחל ביוס, ר"ל שיבוא אור כסמכ אל שוכני קלכ כמערב וכהיב החמכ מתרסקת כוי ר"ל אור כסמכ שכתחילכ לכאיר על קלכ כמזרח ועכשו כנר ביה מאירכ על קלכ כמערב ועברכ כל ק"פ מעלות באורכ, ולא מלא כאן בספר כלום.

ב. שאל למכ כחז כראב"ח דלא יתכן מולד קודס מלות וחכא נראית חמר י"ס שעות אלא זמולד במלות של קלכ מזרס וכראי' זמערב, וכקי למכ לא זביפוך המולד במלות מערב וכראי' זמזרס ולאו קושיא ביה דקיס ל"י שאין לקלכ מערב זכות לקבוע בו מולדות אבל יש לקלכ כמזרח זכות מפוס דשס החלחל ביוס כמו שהוא זבאמת לדעת ראב"ח.

ג. ראי' שליטית שחושב קלכ כמזרס למקדים ו' שעות לירושלים, חכ חיימא שכרי זוכ לא נתלק בו חדס ואין בנידון חק מוזן לשש שעות למזרס.

ה **והנה** כניה בספר ערעור דמבואר בלשון הראב"ח דחלחל מנין בימים הוא מקלכ כמזרח דשס החמל ביוס זמטעה זראשית, וזאמת שזו שכביא זיכוי"ע ואין מי שיסלוק זוכ, וזו שבקדים כרז"כ לדבר מקובל ולא ככונן ומחדש וכמשי"כ לעיל, אבל בספר יצחק זוכ דברים סתומים בלתי מובנים ואומר שגס דעת כרז"כ דחאריך ביוס הוא בטזור ביה, אבל איך יתכן

יחזן דגולד קדם חלות חכא נקודכ אחת זכדור אשר ר"כ שלב [מיוצית ולא שלילית] לילכ ויוס מן החדש, כחוב שס דברים חבל אין לכס מוזן, ואי אפשר לדון עליכס, [דברי אס אנו קובעים דכדור מחלק י"ב למזרח וי"ב למערב, אנו מקבלים אוחו לכלכ קצועה, וכל כלככ היא נלחית כמו שכתורה היא נלחית, ואנו קובעים ג"כ דגולד קדם חלות קובעין צו ציוס ר"כ משוס שיש נקודכ שלילכ ויוס מן החדש וכיא ג"כ כלככ נלחית, וכככ אס אנו כיוס מקיימין צי ככלכות כאלו אנו קובעים שני פסכים צושא אחד, פנים שמכשיפין זא"ז וכאומר לקיים שניכס אינו אלא מן המתמיכין], וכן מש"כ צדמת ביסר"ע וכל הראשונים דמנין כימים מקלכ מזרח בישוב מתחילין, ומ"מ מתחילין מטבור בים אינו מוזן, אדרבך ראו לומר נכי דלטנין דינא מתחילין ממזרח, מ"מ בזמנכ בטולס כפי טבעי הדברים אפשר לקצוע החאריך צטבור בים. **ט) כן** דברי כוזרי פשוטים, שיש מעלב צחלת בישוב שממנכ חלת חאריך כימים, וממילא מקדים צנתו ו' שעות לא"י, וכאילו צנת א"י נגרר אחר צנת לין, ואמנכ יש מעלב צא"י דצנת ראשון שנחנכ לישראל ביתכ צא"י כאשר שקטכ כחמכ צא"י, ולו כיכ אז ישראל צלין לא כיכ מלוצכ לשמור צנת ראשון, שצניסכ צנת שס עדיין לא כיחכ מלוצ צנת, וכוחמלכ צלין מלוצ צנת לשנת כנאכ צזמן שא"י צנתה צנת פניה, וזכ צנוד א"י שכל בטולס עונין אחריכ וכיא כיחכ ראשונכ, ושאלה כוזרי כיחכ דצעות כצנת מתחילכ ארץ לין ואחריכ ארץ ישראל וכאילו לין כוא כפותס ראשון, וחשובה כסצר דאדרבך א"י פתחכ ראשונכ צשמירת כצנת ולין אחריכ לשנת כנאכ, וכצנת שליטית צא"י צנת שניי ללין וכן לעולס, וכל דברי כספר צזכ אין לכס שוס מוזן, ומתמיכיס כל לצ, צכיות כדברים כל כך פשוטים ומפורשים דכתחלת כיוס מלין וכקו כמגביל יש לו ו' שעות למערב עד א"י, ומא"י עד בקו יש לו י"ס שעות, ו' שעות עד קלכ מערב וי"ב שעות כדור כחתון, ועי"ז מתאחר כיוס י"ס שעות וזו כונת כגמ' צר"כ לדברי כוזרי, איך יתישב צלצ אחרת ?

י) והנבר שנים לדברי כראצ"ד לפרשו, ואין לירך ולא תופלת לעמוד על דברים שכח צזכ כספר אלא לכחוב כונת כראצ"ד, שאמנכ כדבר ידוע שחלת כימים כוא מלין, חבל אין ראוי לפרש כן כגמ' דאס רלון כחורכ שיכ"י לילכ ויוס מן החדש, [שמסתבר טעמא צזכ כדו שיכ"י כאפשרות לראות כלנככ צסוף יוס ר"כ], כיחכ כחורכ קובעתו לכחתש צס ירושלים ושיכ"י יוס ר"כ צירושלים לילכ ויוס מן החדש, ולא לקצוע שנקודכ אחת צכל כדור חספיק לזכ, שהרי עיקר כמועד קבעכ כחורכ צא"י, שאין מקדשין אלא צארץ [אלא א"כ לא בניסו כמותס צארץ] וכיינו דכחצ כי כימים דבר ידוע כוא מן כמזרס מתחילין חבל לחשבנן כצנתות [כזכיר צנתות על שס לשון ככחוב מערב עד ערב חצנתו שנחכס ויוככ"פ לא איקרי מועד אלא צנת] וכמועדים וקביעותס ציוס ידוע כגון צט"ו צניסן פסח כו' וכן כל כמועדים אינן אלא לחשבון וישני ארץ ישראל כי כו' "וכיוס שכוא ראוי לא"י לקצוע צו כמועד כוא ראוי לכל בטולס ושאינו ראוי לכס אינו ראוי לכל בטולס כו"י ר"ל ואס יש קפידא של לילכ ויוס מן החדש ונסמך על כמקרא מערב עד

ערב השנתו שנחכם, כיכ ראוי לומר שאין קובעין ר"ב אלא אם לילכ ויום מן
 החדש בארץ ישראל, ובוסיף כראש"ד לפרש דבריו בסמוך כאשר הביא דברי
 הכוזרי, ומקשה עליכם למה לריך נולד קדם הלוח כלא כדי שיכא זליו לילכ
 ויום מן החדש סגי נולד אחר הלוח מיד [אפשר כונתו ז"ל ברגע הלוח ולמה
 דוקא קדם הלוח] ואי זעין דוקא נולד קדם הלוח ביינו בשביל שיכא אפשר
 לראות כלזנב בסוף כיום [ודעת כראש"ד לדידכו שית מחדתא ביינו בפשוטו
 דאחר ו' שעות מן כנולד אפשר לראות בסוף כיום כשכחכא החמכ כמזואר
 בדבריו בסמוך] וא"כ דין לריך שיכא לילכ ויום מן החדש למותר, דכיון דלריך
 שיכא נולד קדם הלוח בירושלים ע"כ יש זליו לילכ ויום מן החדש, וכחכ עוד
 זו קשה מן ככל ואיך נקבע אוחו בירושלים ואין ממנו זו כיום כי אם ו'
 שעות ורגע אחד, ומערב עד ערב לא נאמר אלא כנגד זליו, וכיינו אוחה
 כקושיא שכבר רמז עליה על דברי כרז"כ, כרי צרור מלנו שציסוד כדבר דזמן
 דבירושלים ו' שעות עד כלילה זליו מחחילה כלילה לא פקפק כה אדם מעולם
 [ואין ספק שכספר לא נכנס בדברי כראש"ד ללמדס לימוד כמספיק לדעת
 אוחס אלא כשתמש בקריאה בעלמא ולכן כתב מכ שכתב] אלא בפירוש כסוגיא
 אינו מסכים עם כרז"כ, ואמנס למשי"כ לעיל אין כאן רק מחלוקת בשיקול
 בדעת, וכבר כסנימו כר"ן וכריטב"א שכס בחראי ועמודי ככוראכ
 עם כרז"כ.

ומה שבי' כראש"ד דנחלות סגי למכ לן רגע קדם הלוח, דעת כרז"כ דלא
 מקרי מן החדש אלא אם כבר כחחיל ולא זכ"א וכמשי"כ לעיל, ומכ
 שבי' למכ סגי בנקודת לין ס"ל לכרז"כ דאין זו פגס לא"י אלא סגי בנקודה
 אחת בכל מקום שביא, וכמשי"כ שאס כיתכ בנקודה של לילכ ויום מן החדש
 זכ"א דשפיר טפי אלא דסגי גס בנקודה בכל מקום שביא.

יא) והנה כראש"ד בבי' על דברי רז"כ בפירושו זכ"א דאמרו לדין שית
 מעתיקא וי"ח מחדתא, וקושיחו דלא יתכן כמולד חד זי בדברים,
 וכבר נשמר מזכ כרז"כ ופי' דככל בולך זמן שאסד מן כמקומות רחב ברגע
 ראשונה של אפשרות כרא"י, ואמרו דזמן שזכ"א ראו עתיקא ברגע אחרונה
 כאפשרות וכיינו שכמולד כחחלת כיום זכ"א וראו כ"ד שעות קדם כחחלת
 כיום, אז ראו כסין ראי' אחרונה ו' שעות קדם, וכיינו לדין שית מעתיקא, ואס
 זכ"א ראו כחדשה כחחלת כאפשרות וכיינו שכיכ כמולד כסוף כיום וראו אחר
 כ"ד שעות, לא יראו כסין רק אחר י"ח שעות, וכיינו כשכחי החמכ כמרכז
 כישוב כנגד א"י, וכן לדידכו שית מחדתא שאס יראו זכ"א כחחלת כרא"י וראו
 זכ"א לאחר ו' שעות, וי"ח מעתיקא שאס יראו כסין עתיקא כסוף כאפשרות
 וכיינו שכמולד כחחיל כלילכ זכ"א וכיינו כחחלת כיום כסין, וראוכ כחחלת כיום
 כ"ד שעות קדם כמולד, כיתכ ראי' אחרונה זכ"א י"ח שעות קדם.

והראב"ד גס פירש דזכ"א אפשר לראות כלזנב ו' שעות אחר כמולד אכל
 דוקא בשעת שקיעה שכבר ככה אור כחמכ, וכלכך אם נולד
 קדם הלוח מקבלין כעדים ולא לקבוע כחודש כיום אלא למחר, מפני שכבר אין
 פנאי לקדם, ואס נולד כחחלת ליל שלשים אז אור כלזנב כבר גדל מעט ואפשר
 לראותה שעה קדם שקיעת כחמכ ויש פנאי לקדם כיום וכיינו דאמר לריך

שיבא לילך ויום מן כפרש בכדי שיבא אפשר לראות כלצנח קדם שקכ"ם ויכא
עוד פנאי לקדש בחדש.

והספר כזכר בשם כראצ"ד דמפרש חלות לילך [ושמח על מליאות מידות
כזכ], ואין זכר לזכר דבריו כראצ"ד, אלא חלות כיום הוא, שכרי
כראצ"ד מפרש לדודכו שית מחדתא כפשוטו דעד זמן זכ אי אפשר לראותה
ואחר ו' שעות אפשר לראותה.

ועיקר דברי כראצ"ד אינו עולה כפי הסכמת החוכמים וכמ"כ כרמב"ם
פ"ז מהי קכ"ם כ"ג דקדם שכלככ כלצנח חשע מעלות מן בשמש
אי אפשר לראותה בשום נד ולפעמים לריך יותר.

וג **והנה** כל דברי כרז"כ בפירוש הסוגיא לפרש דמולד שאמרו ביינו מולד
חמתי, וע"כ כתיב הוא, שאי אפשר להכחיש בעדים במולד חמלתי
אלא במולד חמתי, ואמנם מולד זקן שכתב כרז"כ שנסמך על כלככ זו לא
קבעו סכמים אלא על מולד חמלתי שמפני שנחמטעו כלצנח ובטלפ כרז"כ
נאמר כלמ"מ שאפשר לקבוע ע"פ החשבון וע"פ מולד חמלתי, שכרי עיקר
הקביעות נשמר ע"י חמלתי ואם חמתי מתקדם סופו לשוב ולהחמיר, ואם
מתחמיר סופו להקדים, ובשעת ראוי קבעו ע"פ מולד חמתי.

ג **כתב** בספר כל החדש הזה שיש מקום ששם מתחמיר כיום י"ח שעות
מחר הוא מל"ע ואין לו שום מקור בתלמוד, וכל הכנה שככ"ם
אותם לכך הוא מאמר ר"ז לריך שיבא כו', שזכר לחן אותם לחדש שיש מקום
כו' ומשום כזרות שבחדש הזה כו' לפיכך נזכרו כל הראשונים מנאור הסוגיא
שבארוב כרז"כ וככזרי כו'; חבל על עלבון החורב, דבר שכל הראשונים בסגינו
עליו קדמתי דקדמתי ולא ספקו בזה כלל וכלל, יהי רשות לכתוב שהוא מוזר
ומחודש ומופלא, וכולו בדוחא. שלא מחמת הכנה הסוגיא אמרו כרז"כ
וככזרי אלא מחמת יסוד פשוט ומקובל נפיקס לקחו לפרש בכלכה, וכרי
כראצ"ד מפרש פ"י אחר ומ"מ מסכים על יסוד י"ח שעות, ואין אחד מן
הראשונים שיחלוק בזה ולא חשבו כלל למחודש, ופירוש כרז"כ נתקבל כפי
הראשונים שבאו אחריו כמו בר"ן וכריטב"א, וכראצ"ד החולק לא מטעם
שחולק על י"ח שעות אלא מטעם אחר, ואין שום קושיא על יסוד זכ וכמו
שנכתב כבר.

והנה בספר משועבד כל כך להרעיון שיש לעולם מזרם עולמי ומערב
עולמי בכנה, וכי ראוי לכבד את הארץ הקדושה בכבוד מרכז לזכ,
ולזה א"ל מקור בתלמוד שזו מן המושגלות הפשוטות, ולפיכך מולא חמכון
בקביעות התחלה ישוב בעליון להתחלת כיום וכאילו נוטל כבוד הארץ וניתן
לסין, ועוד איך יתכן רצע מזרם גוי רבעים מערב, אבל באמת אין מזרם
עולמי ואין מערב עולמי וכל נקודה ונקודה בכל סגינות בכדור יש לה
אופק שלה ומזרם ומערב שלה ואין לשום נקודה יסוס מיוחד על חברה, ורק
ללורך שימוש בני אדם מסכימים על נקודה אחת להתחיל, ואין בסכמה זו
קובעת כלום בטבע העיניים, וכאשר קבעו הראשונים דתחלת כימים מקלכ
כמזרם אין לנו קובעין בזה מזרם ומערב לעולם כולו אלא סימנא בעלמא
אשרי שקלכ זה הוא המתחיל בישוב כוקבע לתחלת מנין כימים שתחלכ וסוף

כן מסוגלות לקבוע גבול, וכבוד ארלנו במקומה מונח, וכיא מרכז ישו
 בעליון וממנה נמשכות חליפות ברלוטות לכל קלוי ארץ, וכל רלועה בטבע
 מיוחד וכדאמר במד"ר קהלת ז' במקרא ונטעתי בהם עץ כל פרי וצרש"י שם
 בשם תנחומא פי קדושים, וגם לענין התחלת הימים יש כאן כבוד לא"י שהיא
 האמצע בישו בעליון ובמזרחים מקדימין לה ו' שעות ובמערבים מאחרין לה
 והיא הממולע והאמצעי מכווץ.

יד) ומטבע בני אדם לקרוא את הכתוב בספר בשטחיות ובמכירות
 כקורא אגרת ומקניני החכמה להתרגל לדקדק בלשון חכמים
 כי דברים נכתבו בדקדוק עיוני, וקריאת המכירות וקריאת העיון כן הפניות
 על כרוב וחולאותיכן נגדיות, ובשזיל נטיית האדם אל הספזון וביחוד לבעלי
 תפיסה מכירה, יקרב שחכמים יקראו בספרים ויחכו להם דברים שלא השכו
 ולא פללו, או שלא ימלאו את הדיוקנות שבהם, וביחוד בדברים שנאמרו הם
 עמוקים וככתב נפגש בקושיים לכבליט את עומקם, ובגורל הזה נמלא דין
 התחלת הימים בזמן שנאמרו בדבר מפורש בראשונים בלי שום השארת מקום
 לדון עוד בזה, ששבו רבים שהיא הלכה שלא נחפרשה וכל אחד לוקח לעלמו דרך
 ישרה לכורות משפט ולקבוע הלכה.

ומהם שחלו את התחלת היום במקום חליית המאורות, ופלפלו במקום חליית
 המאורות, אבל כל זה בדוי שכבר קבעו לנו ראשונים מנין הימים
 מתחלת המזרח ואין לן נפקותא בחליית המאורות.

ראמנם יש מקום ספק בהשגות ז' ימי בראשית, שאם נחלו המאורות בטבור
 כים כדעת היסוד"ע נראה דנחלו בתחלת ד' וכן מצוהר ב"סו"ע
 דנקלם מערב, כיכ להם יום שלם דבשעת חליית המאורות כותחל תחלת לילכה
 בקלם מערב, ובשכקיפה החמה היקף שלם וחורב לטבור כים כלכ יום ד'
 בקלם במערב, וכנה בקלם המזרח התחלת היום ובשעה שנתלו המאורות
 כותחל בקלם המזרח בקר היום ואנו קורין אותו בקר יום ד' ולקלם המזרח
 לא היה לילכ ליום ד', ואפשר דלענין ז' ימי בראשית בלמח חסר לקלם המזרח י"ב
 שעות וכשכקיפה החמה ז' פעמים והיא עומדת בטבור הים והותחל בקר יום
 ו' לקלם המזרח וכשכגיטכ החמה לטבור הארץ כלו ו' ימי בראשית לקלם המזרח
 וכנס יום השבת, וערב ובקר של היקף שלם כ"ד שעות נחקיים בקלם המערב,
 ואפשר דלקלם המזרח נמשכין ו' ימי בראשית בשש פקפות שלמות ואללם היום
 קדם לילכה ועד שחשוב החמה לטבור הים לא כלו ו' ימי בראשית ומחפרש
 ויכי טרב ויכי בקר בנה חמה במקומות שונות וכמש"כ היסוד"ע וכרמז"ן
 בפי' בתורכ.

וכן לדעת ראשית דנחלו המאורות בטבור הארץ ו"ל דלא"י לא היה להם
 מיום ד' אלא שש שעות וכ"ד שעות היכ לנקודה שחוף מקלם המזרח
 ששם היום מתאחר י"ח שעות ואפשר דלענין ז' ימי בראשית יש לכל נקודה
 כ"ד שעות ויכי לא"י ו' שעות יום וי"ב לילכה ואח"כ ו' שעות יום, ומיכו
 לענין מנין הימים קבעה תורכ למחשב רק ו' שעות ליום ד' וכבר נכנס יום
 כ', ומ"מ למדנו מדברי בראשית דאע"ג דנחלו המאורות בטבור הארץ, אין
 היום מתחיל אלא מתחלת המזרח, וכן לכיסו"ע דנחלו המאורות בטבור הים

מ"מ החלה כיום בקלב המזרח, ולפיכך אף אם נחלו במאורות מ"כ מעלות מקלב המזרח כהחלה כיום הוא מקלב המזרח, מיכו אם כל נקודת יש לה כ"ד שעות ביקף יכלו ז' ימי בראשית כשכחמכ מ"כ מעלות ממזרח, ולענין קביעות מנין הימים מן המזרח מתחילין ונכנס בשנת צא"י כשכגיטכ בחמכ לקלב המערב והשבון זה ניתן לנו כשנלעוונו במלות בשנת, ואם ז' ימי בראשית ג"כ נלו בכל כדור כשקטב החמכ צא"י או בקלב המערב ל"ל דנחקיים ערב וצקר של כ"ד שעות צמ"כ מעלות צים משוך מקלב המזרח.

ואמנם אפשר דליכא למ"ד דנחלו במאורות מ"כ מעלות מקלב המזרח, שכרי גם ראצ"ח וביסו"ע מודים בהשבון החקופה המקובלת, שתקופה ראשונה ביחכ ציום די ט"ו שעות וצ"כ דבקפה החמכ ממערב למזרח כותחל צט"ו שעות ציום די ועד זמן זה עמדכ במאזנים, וא"כ שפיר י"ל דגם כונח במפרש בקב"ח צשס קדמונים, ג"כ אין כוונתם שנחלו במאורות צט"ו שעות או שכותחל ביקפה ממזרח למערב צט"ו שעות, אלא על כביקף ממערב למזרח כיונו, ולדעת ראצ"ח דנחלו צטבור בארץ ל"ל דנחלכ החמכ משוכה קלת ממאזנים כדי הילוך ג' שעות.

בן כציה בספר יש מי שאומר לקצוע החחלה המזרח כ"ד מעלות אחר שנחאי ומשום שכר"מ ספ"ח קורא חמלע כישוב כ"ד מעלות אחר ירושלים, וכנה אין כאן מקום לקצוע הכלככ שהכלככ כבר נקבע ע"פ בראשונים ז"ל שקלכ המזרח לענין החחלה כיום הוא שש שעות מירושלים ומחאים טס במליחות שלפנינו וכמש"כ סק"ו, אלא שיש כאן שאלה לכנין חשבון חמלע כישוב המוזכר צר"מ, ואף שכר"מ לא בזכירו לענין דבר שיכ"י להאמת לורך צו, רק לענין נקודכ מוסמכה להחחיל צה מנין כמעלות וכל כנקודות כשרות לזה, מ"מ מדקרי לה חמלע כישוב משמע שהוא חמלע כישוב, ואמנם אחרי שאנו מחלקין את כמעלות חלון למעלה וחלון למטה, ואנו קורין ק"פ מעלות שלמעלה, מעלות של ישוב, שפיר מקרי חמלען חמלע כישוב, אף שנחמה כק"פ מעלות כלות צים, ואין לנו ללמוד מדברי צר"מ כלום, ועל סיקר היסוד שנחרו נקודת חמלע כק"פ מעלות כ"ד מעלות אחר ירושלים אין אנו אסרחים לחקור אחר סיבתו, כי דבר זה מקצע לסיבות קלי ערך חוץ מגדרי כחכמה, כי אין כאן מליחות של אמת רק סימנא בעלמא להחחלה, וכיב כחכס כחוכן נותן כבוד לארנו לקצוע צה כהחחלה, ולפיכך אין לנו לורך לחקור כאן אחר כסיבה, וקביעות חמלע כישוב הוא מחכמי או"כ שמכס למד צר"מ וכמש"כ צר"מ שס פ"ז ככ"ד, ואמנם כחצו שסיבה כסכס זה כיב שחשצו שמקלכ כישוב עד ירושלים יש קי"ד מעלות, שכיב נודע לכס ע"י שינוי זמני רחייח לקוי כמאורות, וא"כ ע"כ כחזיקו את כישוב עד קי"ד מעלות מירושלים, ולריך לכנין איך מלאו בן, ואמנם לענין אורך כישוב בכלל, לא קבעו עצמן כחוכנים על רחב ירושלים שביח צרחב לפון לי"ב מעלות, אלא כל אורך כישוב נכנס בכלל זה, וכבארין מעלות רחב לפון מאריך כישוב למזרח כרצב וכיח ארץ סיציר ויש שס אורך יותר מקי"ד מעלות למזרח, וצזמן בסכמתם נודע לכס ישוב עד קי"ד מעלות, ובכל אופן אין אנו אסרחים כאן מחוג כלככ לדון בזה,

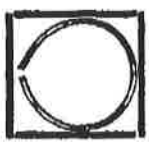
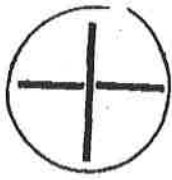

כי כהסכמה היא מחמתי הו"כ לסימנה בעלמא, ואין ראוי כלל לכניסו לצית
המדרש, בזמן שאנו דנין בהלכה.

ואמנם לפי פירוש היסודי סוגיא דר"כ כשהמשו צגמי ע"פ הסכס זכ, אבל זן
דעת יחיד, ואף לדברי היסודי אינו אלא התחלת החשבון לסיבה צלתי
ידוע לנו, אבל היסודי עלמו כצ"ח דברי הרז"כ והכוזרי שמירושלים עד קלכ המזרח
י מעלות, וצ"ח לא טרער עליכם, שכנגד ירושלים לכו"ע הוא מכוון, דשנאחי הוא
נרצח לפון כירושלים.

(טו) **הספר** שאל צסוף דצרו "מאין לנו מקום קבוע למזרח ומערב ואמנם
פשוט וברור שיש מזרח ומערב כחצו בהרבה מקראות ובהלמודין".

והנה הגורם בעיקרי אשר נצבילו מעדו רגליו לעמוד על דעת הראשונים
ולהבין במקרה ושם שכל בדבריכם הפשוטים, הוא נצביל כאלפוסית
שקדים שאי אפשר לתאריך בלא מרכז ומרכז מחייב מזרח ומערב או מזרח ומערב
מחייבים מרכז וא"כ חלי כדור מזרח וחלי כדור מערב וכאלו הן דברים מסויבי מליחות
ע"י מושכלות ראשונות, ואמנם אין מלות האלכ אלא פלוגיות להסביר לתלמידים,
אבל יכול האב לזווח את בנו שתקף את כדור הארץ והשבות בכל יום שבימי
ונצובך לנקודה שבתחלת לכתף, השליך יום אחד מהשצונך ותקם את פסרתו
לחשצונך, ומפני שצבמשך הכיקף נאספו השעות של ארבעת כל יום ליום שלם וא"ל
לזכ לא מזרח ומערב ולא מרכז ולא שאר הקדמות, וגם מזרח ומערב של כדור
אינו מחייב לחשוב חליו מזרח וחליו מערב ויש להשכל החפש לזייר מרובע
סניצות בעיגול כזה או צחוף בעיגול כזה

ויכיח מלזיר מזרח ומערב, ויכיח לפ"ז עד באופק
למזרח מזרח ועד באופק למערב מערב, ויכיח
לחלי כדור העליון מזרח ומערב וחלי כדור התחתון
מזרח ומערב, [כי כרגשי הסידור מאפשרים תכניות
רבות, וכולם יש בהם סגולת סדר, ואפשר להסכים צדין אחד על סדר זה
ולענין דין אחר סדר אחר].

(טז) **כתוב** צספר ומשום הזרות כו' נזורו כל הראשונים כו' רוצם ככולם
מצאור הסוגיא שנארוכ כרז"כ והכוזרי כו' ומכס שלא הביאו

כלל פ"י כרז"כ ומכס שבהיאוכו והתמרמרו כו' ובמקום אחר כתוב וכל
הראשונים והאחרונים שדברו צסוגיא יכביח לא מלינו אחד מכס [זולת
כריטצ"א] שיתחשב עם ציאורם של הכוזרי וכרז"כ כו', עד כמה כדברים
רפוקים מן האמת, מי הוא ומכ שמו של הראשון שלא התחשב עם פירוש
כרז"כ, אם הראשונים שקדמוכו בלא לא ראוכו, ואם הבאים אחריו בלא
כר"ן וכריטצ"א כתבו שהוא פירוש במחזור, ולא מלינו רק להראצ"ד שהולק
עליו וקושיותיו רק בשיקול הדעת, והיסודי פירשו צפירוש שלא פירשו הראצ"ד
ולכן תמכ עליו צחמייב קיימת, אבל הראצ"ד לא פירשו כהיסודי, אלא שאין
כונת כרז"כ ליתן לו שטח ולכן לא תמכ עליו צזה, עכ"פ דברי כרז"כ כשאנו
צאין לבוחנס מחוג הסכמת הבאים אחריו אין לנו רק כר"ן וכריטצ"א
שצנחוכו מאד, ודעת ראשונים אחרים לא שמענו.

ואדרבה כשאנו עומדים על הפירושים לא מלינו פירוש שלא נשאר לנו בקושיא זולת פ"י ברו"ח, ולפי שאין צידינו מן הספרים שכניא בספר נחפוש את הפירושים על הסדר שהביאם בספר, כניא בשם בגאונים דאם נולד קדם הלוח אפשר לראות הלכנה צאוחו יום ולפי דברי הרמב"ם פ"ז מ"י קב"ח אי אפשר לראות קדם שכתחקה חשע מעלות ועל כרוב לריך יוחה ואם נפרש על מולד אמלעי קשה שאין מולד אמלעי קובע ולפעמים נולד קדם הלוח ג"כ אי אפשר לראותה בו ביום, עוד פירשו לילכ ויום מן כחדש שבני חו"ל אין עושין ב' ימים וגם זה קשה דמאין פסיקא לן דנאו עדי ראי' דלמא ביב יום מטונן ולא מלינו בגמ' דלפעמים לא כיו עושין ב' ימים.

הביא פ"י בראש"ה דנולד קדם הלוח במזרח, ואנו מחזיקין ע"פ דעת בר"מ דזמן המולד במקובל צידינו הוא צירושלים ואין סברא דסז"ל השבוכו בקלכ במזרח.

ופרש"י הוא ג"כ על יסוד שאפשר לראות אחר שש שעות שאינו לפי החוכנים כמו שכתב הרמב"ם ובראש"ה ובתשנ"ז, וגם ת"י נחקשו בפרש"י וגם פ"י ת"י בשאירו בקושיא, ברמב"ם הניח בסוגיא בקושיא כמש"כ בתשנ"ז, וכן פ"י בראש"ה אינו לפי החוכנים.

ס י כ ם

הרז"ה ובכזרי מחייבים נקודכ כיוולאח חוץ לקלכ במזרח אשר שמכ מתקיים בפועל ר"כ אשר תחלתו אחר תחלת כיום צירושלים י"ם שעות, ואשר על ידכ מתקיים לילכ ויום מן כחדש, ואין שום ממש ליחס לכס שלילה אחר י"ב שעות, וכס לריכים יום מחויב כמליאות ונוכג בו קדושת כיום, [וחוץ מזכ אין שום מוכן לתורת השלילה שכתב בספר] ואשר בראש"ה בסכים עמכס ביסוד זה וכותב שכוא דבר ידוע אלא שדעתו שאין ראוי לקבוע ר"כ ביום זה כיון דצירושלים אין לילכ ויום ט"ן כחדש וכניא כן גם בשם הנישיא ריב"ג, למדנו שגם דעת ר"י צר"כ כן וזו עדות גמורה על דעת כיסוי"ע שגם דעתו כן שכרי כיסוי"ע מניא בשם הנישיא ריב"ב דמקלכ במזרח מתחילין מנין בימים ומסכים עמו, וכל זה מפורש בדברי בראש"ה וביסוי"ע ואין שום מקום לנטות מזכ ימין ושמאל, ומכ שחמכ כיסוי"ע על ברו"ח הוא משום דמקום של י"ם שעות אחר ירושלים אינו אלא כח השצוני ושכלי ולא שטפיה ובלשון ברו"ח רכיט שנתן לו שטח בקלכ סין וא"כ כיבשב עלמה מתחלקת, וזה מן החימה כמכ רחב יכבינן חוץ לקו כתאריך ומי יגביל זה ואם ירושלים יב"י כתאריך גם זה אי"א וכיונו דשאל כיסוי"ע למכ לא פירשו מכ תורת בארץ מירושלים עד ל"ן, ואי פירשו דברי ברו"ח דכונתו חוץ לקלכ או חוץ ל"י מעלות אין באן מסרון פירוש, שכבר בדבר מפורש דמירושלים עד ל"ן עקדימין וגם אין ענינם לפרש אלא מכ שכוא לורך לפירוש בסוגיא, וא"כ איפוא תלמוד ערוך הוא צפי ר' מסמן כדיין בראש"ה ר"י צ"ב שכניא כיסוי"ע ומחזיק בדגריכס, ובראש"ה

וכראצ"ד וככחרי וכרז"ה וכרין וכריטצ"א וכן מפורש בחשב"ץ וכמש"כ לקמן.
 ואין שום אחד מן הראשונים שיחלוק בזה ואסור לשמוע דברים בגלוי מדבריהם,
 או פקטוק מ"ו באמתתם, וכל דברי הראשונים נאמנים עליו כנתינתן מסיני.
ראם אמנם מייבין אנהו לכפך זכן ולבקשות מב שיש לבקשות, לא לענין
 עיקר הדין, אלא כדי להבין דבריהם הקדושים, וכבר נתבאר שאין כאן
 שום קושיא על דבריהם ורק לללים נדמו ככרים.

ומירושלים עד קלכ המזרח מקדימין לירושלים, וכלכך בזכירו כל
 הראשונים דמקלכ המזרח עד איי ל' מעלות וכבדל שש
 שעות, ובקפרי נסתייע מלשון זה דלא ככרז"ה ועפ"ז אסף שורכ של מולקיס,
 ואינו מובן בלא זכו ביסוד דדברי כרז"ה שמירושלים ולמזרח מקדימין ומירושלים
 למערב מאחרין.

ושאלת אלאסקא אינה שאלכ לפי דעת הראשונים דודאי בארץ הכיא היא
 מערב ירושלים ולא מזרח ירושלים והיא כמערב אמריקא כמו שנוכחין
 עכשו.

ב

(א) ביאור לשון סי' בעיבור מ"ב ש"ז שהוצא בספה, וכניחו בלא פירוש,
 כראצ"ה מפרש דכ"ד שעות מכסי סיכרא, ר"ל שימוש ככעלם,
 זאת אומרת שראוי לראותה אלא דקוחה מעכנת, והנה דקוחה בשיעור שראייתה
 נמנעכ בכחלט, הוא י"ח מעתיקא וי"ח מחדתא, אמנם אחרי שזמן הראי של
 עתיקא הוא צנקר קרס נן כחמה, ושל חדתא צנרז אחר שקב"ח לא יחכן
 צנקודכ אחת כגון אס כמולד צקלכ המזרח יחכן שימוש שש שעות בעתיקא
 ושש שעות בחדתא דבזמן שהשמש צטבור בים כיב ראוי לראות בירת צסין
 ואינו נראה מפני דקותו שש שעות לפני כמולד וכן בשעה שהחמה באמצע בארץ
 ראוי לראות חדתא בשעת שקיעה ואינו רואה, וא"כ מכסי סיכרא רק י"ב
 שעות, ואמנם יחכן כ"ד שעות בלירוף צ' מקומות וכיינו תחלת המזרח וסוף
 המערב וכיינו צמולד צסין ונכסכ עתיקא שש שעות בשעה שהיתה צטבור בים,
 ולמחרת כשחזרה לצבור בים כיב ראוי לקלכ מערב לראות חדתא ולא נראית
 משום שלא נראית עד אחר י"ח שעות וכיא עדיין לא כעדיפכ על י"ח שעות,
 ויותר מכ"ד שעות לא יחכן אע"ג דדקותה ל"ו שעות שאס אחכ נותן כל י"ח
 שעות לחדתא אין לעתיקא רק ו' שעות, ואס אחכ נותן לעתיקא כל י"ח שעות
 וכיינו צמולד צסין מערב ובחמה צטבור בים אין בירת נראה צקלכ המזרח
 מפני כדקות אף שרסוק מן כמולד י"ח שעה אבל לא יכ"י הכיסוי בחדתא רק
 ו' שעות וכיינו כשכחמכ למחרת צטבור בים ויש כאן כיסוי כ"ד שעה, אבל
 פעמים עתיקא י"ח ופעמים חדתא י"ח וכ"י כה כיסוי ל"ו אבל י"ב שעות
 קצוות ו' בעתיקא ו' בחדתא, וי"ב פעמים שכן בחדתא פעמים שכן בעתיקא,
 וכנה בעתיקא ככחלט לדין וכחדתא ככחלט לדיהכו וכיב ראוי לומר לדין
 שית מעתיקא וי"ח מחדתא או י"ח מעתיקא ושית מחדתא, אלא שמזכיר מספר
 שית חסלכ, ונקט לדין שית מעתיקא כ"כ דאפשר לדידכו שית מעתיקא ותמני

סרי מחדתא בזמן שכמולד בסוף מערב, אלא לסימנא בעלמא נקט שאם לדין
 שיה מעתיקא יכוי י"ח מחדתא ואם יכוי שיה מחדתא יכוי י"ט מעתיקא.
ולשון הראשונים כאלו היה המולד בקלכ במזרח בחלי יום ראשון ובידוע
 שהלבנה מתחבב תחת אור החמה י"ט שעות קדם המולד [ככיסוי
 כזה אינו עולה לחשבון כ"ד שעות אלא מפרש בענין על בוריו] ומפני זה
 אנו אומרים כוי ובידוע שעה כמולד אם הוא כוי ונמלאת מסתרת מכל
 בישוב כ"ד שעות כוי [עדיין לא פירש דמ"ח עתיקא אנו לוקחין רק וי שעות
 והולך ומפרש] ועל אנשי מזרח הוא מסתרת מתחלת ליל ראשון כוי ולא
 נשאר לפת כראוי במערב כי אם שש שעות כדאמרי לדידכו שיה מחדתא
 כוי, [י"ל מהי"ח של עתיקא לא נשאר ללך לכיסוי של מערב אלא שש שעות
 וכיוון מתחלת יום אי [במזרח] עד המולד שהוא בחלי היום וכדאמר לדידכו
 שיה מחדתא ולא חשבינן כל י"ח של ככיסוי רק וי, דכשחמה הלכה מטבור
 הים כבר אין ראוי לראי בקלכ המערב ואין ראוי לחשוב רק וי שעות, כ"ג
 אין ראוי לחשוב מעתיקא רק וי שעות בזמן שכמולד בחלי היום, וכוסף
 לפרש ולאנשי מערב מתחבב שיה מעתיקא ר"ל כשחשבינן במערב כ"ד שעות
 כיסוי חושבין ככיסוי שיה מעתיקא שהחילה להסתר בשעה שכיח בטבור
 הים וכוא תחלת ליל ראשון במערב וככיסוי שימש במזרח, שכרי שימוש כיסוי
 עתיקא הוא במזרח בחשבונו].

ג) לשון כהשג"ח ס"ג סו' רט"ו [שהניחו בלא פירוש] וכבר זכר בגאון
 ר"ם ז"ל שהוא ראה לקות שמשי בחשבון שעה שיכ"ה המולד יוחר
 על אותה שעה ח' שעות [נראה פירושו דכמולד מאחר ח' שעה מכלקות
 ובגון שראי כלקות בצקר בתחלתו, וכמולד שמונה שעות על היום] ובלא
 ספק שכלקות אינו אלא בשעה כמולד וסיבת מרחק כלקות מפת המולד
 במקומו של ר"ם הוא מרחק מקומו ממקום המולד כי הוא היה
 בצגדד וכוא רחוק מקלכ במזרח ב' מעלות וכשעברו מקלכ במזרח
 בעת כלקות עשר שעות עם החלפות הכנטכ עדיין לא עברו
 בצגדד אלא שתי שעות, נראה דיש כאן ט"ם וי"ל וכוא רחוק מקלכ במזרח
 ס' מעלות ונפסק אות כסמ"ך ונעשה כ"י ובמקום עשר שעות ז"ל ח' שעות
 וכמו שכזכיר בתחלת דבריו שכיח כלקות קדם המולד ח' שעות, ולכ פירש
 דכמולד שכיח ח' שעות על היום כיוון בקלכ במזרח אבל בצגדד המולד ד'
 שעות על היום וא"כ לא קדם כלקות דק' ד' שעות, ובאשר במערב מתקדם
 כלקות אפשר להקדים צ' שעות, וא"כ לא הקדים כלקות רק צ' שעות
 ושיעור זה נמשך כלקות.

רמז"ב בספר כי מעלות ר"ל שעה שהלבנה מתקרבת — זכיקף שעה זכ —
 אל החמה ב' מעלות, לא מלינו לשון מעוקם כזה שזכ מלי תניא
 בדלא תניא שחשבון קירוב הלבנה נודע ע"פ חשבון שעות בהקוף ושעות
 הכיקף נלמד מהמרחק, ואם כוונה שכמולדות נקבעו בטבור הים כרחוק
 מצגדד ק"ן מעלות וכן עשר שעות אין לורך לשפת עלגים בזה, אבל בלח"ב
 אין לו סמך שכמולד נמסר לטבור הים, וכבר בטל כספר עלמו פירושו.

לשון

ג) לשון הכשנין ס"י רט"ז שהניחו הכפר בלא פירוש, ופירושו מובן, וכונתו ז"ל שאמרם לדידכו שית מחדתא וי"ח מעתיקא ולדידן שית מעתיקא וי"ח מחדתא, מילי מילי קתני, וכן רמזים למזכרת היסודות שקלה במזרח מא"י לחוק' שעות רבע בכדור, והלכנה החדשה אינה נראית אלא בתחלת הלילה, וכ"ד שעות מכסי סיכרא ר"ל אם לא ראיית את כלכנה אחר המולד צליל ראשון אל תקוב לראותה עוד קדם כ"ד שעות, שאי אפשר לראותה בזמן שהיא קטנה אלא רגע מועט בתחלת הלילה ואם הפסדת תחלת לילה ראשונה הפסדת כ"ד שעות, ואמנם דוקא אם אחת דן על מקום אחד אחת לריך לחכות כ"ד שעות אבל בעולם אפשר לראותה בכל שעה ושעה ובקלה במערב אפשר לראותה אחר ו' שעות משקיעת א"י, אלא שדברו באופן שלא בלו כ"ד שעות אחר המולד קדם חלות לילה בא"י ובאופן זה אי אפשר לראותה צליל ראשון אחר המולד בכל מערב אף בסופו, וא"כ לא קראת לא בא"י ולא בכל המערב עד כ"ד שעות, ואמנם בקלה מזרח אפשר לראותה בתחלת הלילה [ואיירי שכמולד לא נתאחר אחר חלות היום בא"י] וכיונו ברמז לדידכו שית מחדתא וי"ח מעתיקא, שאם כיב המולד בחלות יום ו' [או קדם עד י"ז שעות] וכנה לא נראית צליל שבת מפני קוטנה, ותוסף בהכרח בא"י בעלמא כ"ד שעות עד מו"ש, ובעולם כבר נראתה שש שעות קדם היינו בחלות היום של שבת בא"י דאז שקכ"ח בקלה במזרח וכבר עברו כ"ד שעות מן המולד, ואותן שעות שכבר נראתה בעולם היא נקראת חדתא שברי כבר נולדו בעולם, אבל י"ח שעות מתחלת ליל שבת עד חלות היום כן צליל עתיקא שלא ביחה עדיין בעולם כלל, [ובס"י ק"י מפרש סוף המערב והוי שית מחדתא ממש שבא"י נתקדש היום ו' שעות קדם חלות כ"ד שעות כבעלם].

וענין לדידן שית מעתיקא וי"ח מחדתא, הוא כשכמולד בחלות הלילה בקלה במזרח של יום ו' ולא נראית צליל שבת בקלה מזרח, שעדיין לא כיב אחר המולד רק י"ח שעות, ונחכס כ"ד שעות וכו' עד מו"ש וכיב כבעלם יום השבת, ובא"י כיב המולד בתחלת ליל שבת ונראית בתחלת ליל מו"ש ונקבע יום א' ר"ח, ותחלת ליל מו"ש הוא חלות ליל שבת בקלה במזרח, ונמצא שש שעות של הפיפוי עתיקא היינו יום שול בכל הכדור וי"ח מחדתא שכבר נוכגין קדם צי"ח אלו בא"י, והכשנין מפרש לב בנקודה שאחר קלה בסמוך, וזכ מצוהר שלא נסתפק בזה אדם ולא נחלקו בזה, [אם נתאחר היום י"ח שעה] דאם כיב בזה מחלקת כיב מזכיר שדבריו כדברי באומרים בן, אלא שזה דבר ידוע כמש"כ הראב"ד.

ובסוף דברי הכשנין נראה דיש חילוף תיבות ול"ל ופי' לאכחושי סבדי כו' שלא תראה [בא"י] בתחלת הלילה ובאו כו' ישראלית בתחלת הלילה [בתחלת המזרח] נכחיש אותם כו' ואם [בא"י] ילא לנו כו' שראו [בתחלת המזרח].

ראמנם אין דבר מכריח לפרש דוקא בנקודה שחון לקלה במזרח, ואף אם נפרש בנקודה היבשה בקלה במזרח ניחא, דמ"מ יום הכסוי של כ"ד שעות הוא יום כשני אחר המולד והוא שית מעתיקא דבא"י עדיין שית אלו חול, וכמו שכתב ס"א ס"י ק"י בסופו ובפירושו שכתב שם הוא הפירוש שכתב כאן, אלא כאן לא כתב רק לפרשו בנקודה שחון לקלה במזרח, ומשום דאם נפרש